

SAMOU PRAVA

POLITIČNO GLASILO SLOVENSKEGA LJUDSTVA.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Wolfova ul. 1/1.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani.

||| Izhaja vsak četrtek. |||

Naročnina mesečno Din 4.—, celoletno 50.—

Posamezna številka Din 1.—.

Inserati po tarifi, pri večjem naročilu popust.

Poziv Belokranjcev vsem kranjskim kmetom, obrtnikom in drugim delavnim slojem-volilcem!

NA VELIKEM JAVNEM SHODU NARODNEGA BLOKA V ADLEŠIČIH PRI ČRNOMLJU JE BILA SPREJETA SLEDENJA RESOLUCIJA:

ZBOR KMETOV, DELAVCEV IN DRUGEGA DELOVNEGA LJUDSTVA V ADLEŠIČIH, DNE 19. JANUARJA 1925, POZIVLJA VSE VOLILCE BELOKRANJINE IN CELE LJUBLJANSKE OBLA-

STI, DA OPUSTIJO KVARNO POLITIKO PROTIDRŽAVNIH STRANK, KAKOR KLERIKALNA (SLS) IN SAMOSTOJNEŽI (SKS) TER RAZNIH DRUGIH STRANČIC. VSI NAJ SE PRIDRUŽIJO NARODNEMU BLOKU, KATERI EDINI MORE IN HOČE UREDITI DRŽAVO IN POMOČI VSEM KRAJEM IN VSEM STANOVSKIM SLOJEM.

Zato vse kroglice na deželi v (2) drugo skrinjico!

Kadar pride k Vam klerikalni agitator, ga vprašajte:

Kje je avtonomija, kako je 21 klerikalnih poslancev davke znižalo, kako so izvedli agrarno reformo, kako so premestili fante iz Macedonije, kako so odpravili draginjo? Kdo je pustil sladkor povišati, kdo je v Beogradu bika licenciral? Kdo je prodajal vozovnice za banatsko moko po 500 do 800 Din? Kdo je 4. novembra 1918 potrdil stare avstrijske davščine (osebno dohodnino, deželne naklade in cestni davek) in potem vse skup prenesel v Beograd? Kaj je delalo cel čas 21 klerikalnih mamejukov v Beogradu? Zakaj ni postal klerikalni kmet minister, ampak duhoven in profesor? Zakaj ne sme več biti kandidat kmet Stanovnik, ampak duhovnik Smodej, ki neče opravljati svoje svete službe? Kdo je prestavljal uradnike in penzioniral velike župane, da je moralo ljudstvo nositi stroške? Kdo je postrelil 13 delavcev, ki so prosili kruha na Zaloški cesti? Kdo je napravil zvezo s turškimi begi in agi, da so osepali bosanskega kmeta za zemljo? Kdo je hotel zemljo stiškega samostanskega veleposestva odvzeti kmetom? Kako je pomagala klerikalna vlada polhovgrajskim ponesrečencem?

Zakaj sedaj tako rogovilijo klerikalci proti vladi in kralju, ki ga le s težavo imenujejo Njegovo Veličanstvo? V Avstriji pa so bili največji hlapci vsakokratne vlade in pred cesarja so postavili najmanj devet atributov — Njegovo Apostolsko Veličanstvo presvili in kaj še vse —, da so se drznili imenovati cesarja Franca Jožefa. Slikali so ga klečečega v cerkvi, danes pa vemo, da je bil babjek in trinog. Našega kralja pa se komaj kdaj spomnijo, kakor n. pr. kraj odpotoval; dasi je bil ves čas na fronti in se imamo njemu zahvaliti, da smo svoji gospodarji.

Vse to so zakrivali klerikalci, zato jih na shodih vprašajte! Na shodu povejte javno, da je vsaka kroglica za klerikalce zločin nam kmetom, obrtnikom in uradnikom. Edina rešitev je narodni blok, ki edini bo delazmožen in ki bo provedel ustavo v življenje, t. j. samoupravo oblasti in občini in izpeljal nove zakone, predvsem zjednačenje davkov, invalidski in uradniški zakon, zato vrzite na dan volitev vsi kroglice na deželi v 2. in v mestu Ljubljana v prvo skrinjico.

stre in v tem času niso mogli vsega narediti. Ako niso mogli vsega, vsaj nekaj naj bi bili storili za ljudstvo, a ljudstvo jim je deveta briga, prvo so koritarji, potem pride šele drugo. Ako so imeli moč in čas, da so predstavili vse velike župane, vse višje uradnike, da so prestavljali učiteljstvo, da so zvišali plače duhovnikom, potem so imeli tudi moč in čas, da store vsaj nekaj za kmeta, če bi imeli količkaj srca za ljudstvo. Ali oni niso ganili niti z mezincem, da olajšajo davčno breme. Znano je, da so turki, ki so bili s klerikalci v vladi, znižali davke za Bosno, ali niso mogli tega storiti istočasno tudi štirje klerikalni ministri za Slovenijo? Lahko bi bili to storili, ali hoteli niso, zato pa tudi pri sedanjih volitvah ne bo volil nikdo klerikalcev, ki je količkaj pošten. Ako so lahko prestavili velike župane in drugo uradništvo, zakaj niso takrat prestavili nekani v deveto deželo tudi vse višje davčne uradnike, ki neopravičeno izjemajo Slovenijo. Ali ni bil baš za vladanja klerikalcev najhujši davčni pritisk? Takrat se ni oglasil pri davčnem izmzgavanju noben klerikalni minister in neben klerikalni poslanec. Vas se je vedno opozarjalo na neznosne krivice, a vi ste molčali, danes pa, ko potrebujete zopet kroglice davkoplačevalcev, pa uvidite še-le vaše grehe.

Ne boste nas več varali, leta 1923 smo vam nasedli, letos vam ne bomo. Vse kroglice na deželi v drugo skrinjico, pa bo konec klerikalnih lopovščin, ker bo Narodni blok izvel zakon o zjednačenju davkov.

Ljudska volja.

V čem obstojajo borbe mas, t. j. širokih plasti naroda v javnem življenju vseh vekov? Zakaj so se naši pradedje borili proti graščakom in drugim mogotcem? Kaj so volitve in zakaj se tu borimo?

Namen vseh teh borb je bil in je, da pride volja naroda do svoje prave veljave. To vemo vsi. Ne ve pa ves narod, da so bili in so voditelji naroda, ki izrabljajo to borbo in voljo samo v svoje samopašne ali strankarske namene in tista volja, mesto da bi bila blagodat narodu, ustvariteljica novih dobrin, je povzročiteljica razprtij in rušiteljica dobrin še tistih, ki so prej obstojale. Kdor je bil v Rusiji za časa revolucije, je videl, kako se je uničevalo vse vprek, cele tovarne, graščine, moderni stroji vseh vrst zlasti poljedelski, pohištvo, umetnine in drugo. Tudi tukaj je prišla volja naroda do svojega izraza, žalibože so jo speljali voditelji naroda v nepravilni tir. Mesto, da bi se narod polastil urejenih tovarin in proizvajal industrijske izdelke naprej, mesto,

Klerikalci, davki in osebna dohodnina.

Sedaj, ko zopet love klerikalci kroglice slovenskih davkoplačevalcev, so polni sladkih obljub prav tako, kakor marca meseca leta 1923. Pravijo, osebno dohodnino bomo odpravili, takse znižali, davčne uradnike bomo prestavili v vojvodino itd. Prav tako so

govorili in pisali tudi pri zadnjih volitvah. Enaindvajset poslancev so imeli, pa kaj smo dobili, petkrat povišan zemljiški davek, povišano osebno dohodnino, kričeče takse in še polno krivic za kmeta in obrtnika. Sedaj pravijo: imeli smo le štiri mesece štiri mini-

da bi s pridobljenimi stroji na moderen način in z lahkoto obdeloval zemljo, je vse to bilo uničeno. In zavladata je lakota in brezposelnost. Ljudstvo je trpelo in umiralo, spoznalo pa še ni, kdo je kriv njih nesreče. To je povzročilo več gorja in zahtevalo več žrtev kot cela svetovna vojna.

Tudi se oglašajo ljudske varalice, ki se sklicujejo na ljudsko voljo in svobodo, ko je država prišla tiste, ki so hoteli priversti razsodne mase do tega, kar se je počenjkalo v Rusiji. Ali je to svoboda, ako vidi zdravnik na bolniku raka in ga ne izreže, ampak ga pusti, da razjede celo telo? Tako tudi v državi znajo ustavodavni faktorji sveto dolžnost napraviti neškodljive vse one elemente, ki sovarijo proti mirnemu razvoju in obstoju države. Ali ni Radič vse poskušal, da bi onemogočil mirni razvoj države, in se vezal z vsami mogočimi neprijatelji naše države? Kdo je tako otročji, da bo verjel, da nam hočejo Madžari, bolgarski komitaši in ruski komunisti pomagati? Tudi klerikalci sami so ga obsojali, le sedaj, ko so ga zaprli, kričijo o nasilju, da bi zase kovali politični kapital. V tem oziru je dobro povedal hrvatski šaljivi list, ki se norčuje iz Korošca, ki je obiskal Radiča v ječi, in ga vprašal, če je prišel njega osvoboditi, nakar mu odgovori: »Bog obvaruj, le protestirat sem prišel,

da so te zaprli.« Ker ga ponovno zagovarjajo, moremo o klerikalcih le reči: »Gliha skup štriha.«

Ravno ti ljudje pa so, ki največ kričijo o ljudski volji, dasi se najmanj brigajo za njo. Le poglejmo njih voditelje. Koliko pa imajo voditeljev iz naroda? Ali niso glavni le duhovni, ki se celo sramujejo svojega duhovskega znaka — le poglejte Korošca v »Domoljubovih podobah« in »Ilustriranem Slovincu« —, »dohtarji« in profesorji, kmet in delavec jim je dober le za kimača. Klerikalci, ki največ tarnajo o gaženju ljudske volje, so v resnici največji nasprotniki in sovražniki iste, ker ne puste, da bi prišlo do avtonomnih samoupravnih oblastnih, srezkih in občinskih skupščin, kjer bi prišla res ljudska volja do veljave v vseh panogah narodnega gospodarstva.

Kdor ni udarjen s kurjo slepoto, bo uvidel, da je samouprava ona institucija, kjer bo narodna volja prišla do resnične veljave, kjer si bo mogel narod res urediti vse domače zadeve po lastni volji in potožiti vse potrebe svojega kraja.

Stranka, ki nudi narodu samoupravo, je res zastopnica volje naroda in zasluži, da njej da narod poverenje, da ga zastopa in ta stranka je narodna radikalna stranka in stranke zastopane v narodnem bloku.

Družba vernih (?) klerikalcev, Turkov in brezbožnih komunistov.

Našim klerikalcem je najljubše geslo, da so mi edini zaščitniki sv. vere, kateri baje preči od vseh koncev in krajev poguba. Oglejmo si od blizu, ali so oni res tako čisti in verni katoliki, kot se kažejo. Narodni pregovor pravi: »Povej mi s kom občuješ in povem ti kdo si.« Zato posmotrimo s kom se družijo naši dični klerikalci. V števil. 4 »Ilustriranega Slovinc«, prilogi »Slovenca« od 18. t. m., vidimo pod naslovom »Prvaki opozicijskega bloka, čigar glavni predstavitelj je vodja klerikalne stranke dr. Korošec, turka dr. Mehmeda Spaho in dr. Halidbega Hrasnina. Vprašamo, od kdaj naenkrat so postali Turki zavezniki krščanstva? Krščanstvo je trpelo nad 600 let od napadov Turkov. Nesčetokrat je bila naša mila domovina, zlasti Belokrajina, prepojena s krvjo, ki so jo prebili

Turki in sama sv. cerkev je vodila nad 200 let križarske vojske s Turki, sedaj pa so našim klerikalcem ti najljubši zavezniki proti rodnemu bratu kristjanu, četudi pravoslavnemu Srbu in Slovincu, ki slučajno ne trobi v njihov rog.

Radiča, ki je ozmerjal vse škofo in duhovne, da so lopovi in ljudske pijavke, povzdiguje klerikalna stranka v deveta nebesa.

Tudi ruski komunisti so jim jako na srcu in pri vsaki priliki hvalijo njih svobodo, četudi je vsem znano, da so pobrali vse svete knjige in spise in jih sežgali ali pa v muzeji dali. Kjer pa še najdejo kako sveto knjigo, tega zapro in postavijo pred sodišče kot rušilca miru v državi. Ista usoda doleti vsakogar, kdor občuje z duhovni razen v cerkvi.

In taki ljudje se drznejo trditi, da so zaščitniki svete vere, da je vera v nevarnosti in da vera peša.

Kdo je vzrok bolj ko oni sami, če vera peša. Da vera pri nas ni v nevarnosti, vidi vsakdo. Kdo pa je bil še zaradi vere preganjan in kdo jo napada? Napada se le one, ki mesto, da bi učili sv. vero, širijo sovražstvo in mržnjo med rodnimi brati in državljani. Vsakdanji pojav je, sedaj ob volitvah še prav posebno, da so ravno duhovni, ki po shodih zgago delajo ali pa ščuvajo vaščana proti vaščanu in razpaljujejo strankarske strasti.

Klerikalci, dokler se boste družili s takimi ljudmi kot se sedaj, ne stopajte pred ljudstvo z geslom, da ste varuhi svete vere.

Ti pa, dobro slovensko ljudstvo, obrni se od teh farizejev, ker ti nosijo vero le na jeziku, v srcu pa so posvetnjaki, ki jim je mar le posvetna moč in oblasti, poslušaj svojo vest in idi s strankami, ki nudijo prave koristi.

Zapeljana duhovščina, povrni se k svojemu poklicu, ker tudi tebi veljajo Jeremijeve besede: Jeruzalem, spreobrne se in povrni se k svojemu Gospodu Bogu.

PUCELJ.

»Kmetijski list« na vse pretege deha reklamo za Puceljevo figuro na kahlji, ki jo je »Jutro« priobčilo, češ da so kmeta posadili na kahljo. Od kdaj pa je Pucelj kmet in kaj je dobrega storil kot poljedelski minister za kmeta kot, da je prilično obogatel.

Kar potolaži naj so, Pucelj bo obsedel na kahlji, če še ne sedi, zavedni kmetje pa si bodo izvolili po svojem okusu zastopnika, ki bo res zastopal njihove interese.

O Zupanču naj je »Kmetijski list« kar lepo tiho. On je več dobrega storil za slovenski narod še preje, ko o kmetijski stranki ni bilo ne duha in sluha.

Pucelj agitira: »Za velesrbe, ki hočejo Slovence v babilonsko sužnost — ali proti njim.« Naj pove še »za koga« ali za Avstrijo ali Madžare. Za narodni blok ne, za klerikalce ne in davkovičevce ne, za Radiča in republikance ne. Za koga pa? Ali pa je Pucelj tako mogočen, da hoče sam vladati proti 315 poslancem in za ministre postaviti uredništvo »Kmetijskega lista«?

Dr. Niko Zupančič

Naš hankinat za Belokrajino in Novomeško srez.

Ravno četrstoletje je preteklo, odkar se je prvič oglašil naš predsednik dr. Niko Zupančič v slovenski javnosti. Brez kolebanja in omahovanja je kot tedanji vseučiliščnik vstopil na poprišče borbe za jugoslovansko idejo, za zjedinitve vseh Jugoslovancev pod eno svobodno državo, za katero je bil prežet z vso ljubimsko mladeniške duše, in tak je ostal do danes. Ideja edinstva je širil v časih, ko se je drugim zdelo nemogoče to, kar smo dosegli Slovenci z osvobojenjem in ujedinjenjem v naši veliki, mogočni mladi Jugoslaviji.

Le naš namen govoriti na tem mestu, o njegovem znanstvenem delovanju, pripominjamo le, da bi bil znamenit mož, četudi bi se bil bavil samo z znanstvom. Znana so njegova dela na področju zgodovine, etnologije, predzgodovinske arheologije in kulturne zgodovine.

Važnejše so zasluge dr. N. Zupančiča na polju zunanje in notranje politike. Sledovi njegovega dela se poznajo med Slovenci in ostalimi južnimi Slovani od l. 1899 do jeseni 1919, ko je kot član SHS delegacije na mirovni konferenci zapustil Pariz in se po devetletni emigraciji vrnil domov.

Dr. Zupančič je na novo prebudil zaspalo in degenerirano idejo jugoslovenskega osvobođenja in ujedinjenja ter je pomagal dovesti v sklad zunanjo politiko Srbije s stremljenjem v Avstro-Ogrski živečih Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ko je Avstrija to zapazila in pričela preganjati nevarnega nacionalista, je umel dr. Zupančič na spreten način pomiriti avstrijske oblasti, tako da ni bil izpostavljen prevelikim persekucijam ter se je mogel do l. 1911 svobodno gibati med Ljubljano in Beogradom. Po l. 1913 pa se ni smel več pokazati na tleh avstro-ogrške monarhije. Zamejil se je na Dunaju, ker je zagovarjal srbske pravice do Kosovega polja in severno-albanskega primorja, ki si ga je hotela Avstrija prisvojiti.

Največ zaslug za Slovence pa si je pridobil dr. Zupančič za časa svetovne vojne

1914—1918, ko je bil vedno v stiku s srbsko vlado ter je še posebej zastopal Slovence v Jugoslovenskem odboru v Londonu (1915 do 1919). V času izpolnjevanja svoje vojne dolžnosti v Nišu je dosegel, da so prišli v očetljivi program srbske politike tudi Slovenci, ki sta jih v začetku vojne prezrla tako manifest vlade kakor manifest vrhovnega poveljnika srbske vojske. Tako je vlada 7. decembra 1914 pred narodno skupščino v Nišu izjavila, da prinaša narod svoje imetje in kri za osvobođenje in ujedinjenje vseh trojedinih bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev, vzdihujočih pod avstro-ogrskim jarmom.

Po zmagi srbskega orožja na Suvoborju l. 1914 je zunanje ministrstvo opustilo dr. Zupančiča vojaške dolžnosti, da je mogel potovati preko Aten v Rim, kjer je z drugimi odličnjaki Srbi in Hrvati pomagal ustanoviti poznejši Jugoslovenski odbor v Londonu.

Ob izbruhu svetovne vojne ga je klicala avstrijska vojaška oblast, toda on ni prišel. Sam avstrijski konzul je prinesel v hotel »Flora« vest, da so ga Avstrijci obsodili na smrt kot svojega najnevarnejšega in nepomirljivega protivnika obstoju njihove države.

Drugi zmagoslaven pohod dr. Niko Zupaniča, kandidata Narodnega bloka po Belokrajini in novomeškem okraju.

Prošli teden je imel kandidat Narodnega bloka za Belokrajino in novomeški okraj g. dr. Niko Zupanič, minister n. r., ponovno več nad vse pričakovano dobro uspeh shodov in sestankov po širnem novomeškem okraju in Belokrajini. Povsod je bil prisrčno sprejet in povsod se mu je izrekalo neomajno zaupanje. Videlo se je, da klerikalna stranka propada in da so ljudje spoznali, da je tudi politika Pucelja zavožena. O uplivu drugih strank, kakor raznih priveskov Radića — Murnovcih ali Prepeluhovcih in dr., pa ni govora.

Vseh shodov se je ljudstvo v mnogobrojnem številu udeležilo, tako, da so se po nekaterih krajih morali ti vršiti kljub velikemu mrazu pod milim nebom, ker ni bilo najti nikjer primernih prostorov za tako veliko množico ljudstva. Tudi na ožje prijateljske sestanke, kjer ni bilo časa obdržati pravih shodov, je prihitelo lepo število zavednih volilcev, ki so bili navdušeni za kandidata in pripravljeni vse žrtvovati za njega, da pride v narodno skupščino.

Iz vsega tega se vidi, kako se je priljubil minister n. r. dr. Niko Zupanič v Belokrajini in novomeškem okraju.

Splošno mnenje je, da je njemu mandat zasiguran. Ljudje sami stavijo večje zneske, da bo on izvoljen. Najboljši znak, kako nevaren tekmeč je kandidat g. dr. Zupanič, je to, da so klerikalci poslali v Belokrajino cel štab najboljših agitatorjev s samim Korošcem in znanim št. Janškim župnikom Bajcem na čelu, kakor tudi 99 misijonarjev, kakor da bi se šlo za kako križarsko vojsko, tako da se je bati, da bo te kraje toča pobila, kajti nar. pregovor pravi, kjer je na enem kraju zbranih preveč duhovnov, rada take kraje toča obišče.

Tudi sam Pucelj, neprostovoljni klerikalni priganjač, je vzel palico v roko in se podal v Belokrajino, da bi rešil svojo razbito barko — stranko. S klerikalnim kandidatom mlinarjem Nemaničem si lahko podasta roko v ropotajočem mlinu in Dako Makar naj jih

blagoslovi, če jih hoče, da bo bolj čarovniško izgledalo.

G. minister n. r. dr. Niko Zupanič je začel 16. t. m. svoje agitacijsko potovanje v Toplicah pri Novem mestu, odkoder se je podal v Podturn, Poljane pri Toplicah in Črmošnjice. Ker je bil delavnik in ljudje niso imeli časa, da bi se priredili večji shodi, so se održali manjši prijateljski sestanki, ki so povsod izborni uspeli. Le v

Črmošnjicah se je vršil shod v večjem obsegu, kateri je narasel nato v veličastno manifestacijo za državno edinstvo. Shod, ki se je vršil v gostilni Klemenc, je otvoril g. župan Stalcer. Vsi so se enoglasno izrekli za kandidaturu g. dr. Zupaniča neizuzemši Kočevarjev. Kakor znano, so se tudi na shodu »Bauernbunda« v Kočevju 11. t. m. izrekli vsi novomeški Kočevarji soglasno za NRS in proti SLS in SKS.

Vrnivši se v Poljane je imel še isti večer mali shod pri Petschauerju, kjer je bilo tudi nekaj Kočevarjev in mož s Podturna. Tudi tu so se vsi izrekli soglasno za politiko državnega bloka.

Drugi dan 17. t. m. je obiskal kandidat g. dr. Zupanič vasi Podhosto, Sotesko, Dvor, Žužemberk in Smuko. Kakor drugod, tako je tudi tukaj održal dobro uspele sestanke. V Žužemberku je imel kratko konferenco v gostilni »A. Vehovec«.

Na Smuki, kamor je prispel g. kandidat ob 4. uri popoldne, je održal takoj večji shod pod predsedstvom g. učitelja Samide. Obrazložil je politično situacijo in razpravljal o gospodarskih in prometnih potrebah novomeškega okraja ter poudarjal zlasti važnost ohranitve 600 letnega prijateljstva Kočevarjev s Slovenci. Nato se je oglašil k besedi spremljevalec kandidata g. Nifergal, ki je v poljudnih besedah orisal pogubonosno politiko SLS. Vsi zborovalci so se soglasno izrekli za politiko državnega bloka.

Na povratku proti Novem mestu se je ustavil g. kandidat dr. Niko Zupanič v gostilni g. Kulovca v Valtivasl, kjer so bili

slovje je odšel Zupanič na dunajsko univerzo, kjer je l. 1903 dosegel doktorsko čast. Leta 1907 se je preselil v Srbijo, kjer je služil kot kustos Narodnega muzeja do l. 1921. Tega leta je bil designiran za poverjenika socialnega skrbstva pri vladi za Slovenijo, a se je zahvalil na tej časti ter je sprejel mesto ravnatelja etnografskega muzeja v Ljubljani.

Pri zadnjih volitvah v narodno skupščino je zastopal interese Slovenije v samoradikalni vladi kot minister brez portfelja. Kot minister je storil za svojo ožjo domovino, kar je mogel in če bi bil izvoljen za poslanca in ministra, bi bile druge razmere v Sloveniji. Najmanj kar bi dosegel, bi bilo, da bi se že danes delale železnice, ki bi vezale Slovenijo z morjem. Ker pri volitvah ni dobil mandata, je izstopil 2. maja 1923 iz vlade in se vrnil na svoje staro mesto v Ljubljani.

Pri teh volitvah nastopa kot kandidat za narodno skupščino. Nadejati se je, da bodo Slovenci tako uvideli, da popravijo napako, ki so jo zagrešili pri prejšnjih volitvah, in ga pošljejo kot izkušenega narodnega borca v narodno skupščino.

ravno zbrani prvaki in voditelji SKS. G. dr. Zupanič je tem v kratkih, a jedrnatih besedah pojasnil nesmiselnost Puceljeve politike in da so kroglice za njega oddane isto, kot bi bile vržene v Krko, kvečjemu so v korist skupnemu našemu političnemu nasprotniku — klerikalcem. Z Puceljevo politiko morejo le klerikalci pridobiti 1 poslanca več. G. minister n. r. Zupanič je ponujal vsem prisotnim kmetom stavo po 1000 dinarjev, da Pucelj ne bo izvoljen, a nobeden ni hotel sprejeti stave.

V nedeljo in ponedeljek se je podal g. kandidat Narodnega bloka v Belokrajino, kjer je hodil od kraja do kraja kot pravi triumfator. Ljudstvo ga je sprejemalo z največjo častjo in si je šlo v čast, da je bilo v njegovi bližini. G. kandidat je bil prijazen z vsakim tudi z najprostejšim in vsakemu obljubil najizdatnejšo pomoč, katero je v nekaterih slučajih že izdejsvoval. Prepotoval je skoro cel črnomeljski okraj in ni je skoro vasi, kjer se ne bi oglašil g. kandidat in se informiral na licu mesta o potrebah ljudstva in kmetijskega ter delavskega stanu, zlasti se je interesiral za novo železnico Kočevje — Poljane — Stari trg ter istočasno zvezo z Črnomljem preko Vinice na Lukovdol. Prepotoval je predvsem kraje: Črnomelj, Tančja gora, Predgrad pri Starem trgu na Kolpi, Špeharji, Dolnje njive, Sinji vrh, Vinica, Zile, Preloka, Adlešiče, Bedenj in Tribuče. Povsod je bil deležen neomajnega zaupanja.

Belokrajina spregleduje in klerikalizmu je odklenkala.

V Predgradu pri Starem trgu na Kolpi se je vršil v nedeljo 18. t. m. ob 11. uri popoldne kot prvi shod prvotno v gostilniških prostorih »Weis-a«. Ker pa tu ni bilo prostora za vso mnogobrojno množico, ki je šla na stotine, se je moral shod vršiti na prostem pod milim nebom, dasi je bil precejšen mraz. Kot prvi govornik je nastopil kandidat sam, g. dr. Niko Zupanič, ki je v vznešenih besedah orisal pomen teh volitev za celo državo in zlasti za poljansko dolino in razvil program Narodne radikalne stranke kakor tudi bodočega dela, ki nas čaka. Kot drugi govornik je nastopil namestnik kandidata g. Karol Müller, ki je poudarjal zanižnost in brezbržnost klerikalcev do interesov Slovenije, zlasti pa Belokrajine, zato je že čas, da se enkrat pomete s klerikalnimi varalicami in brezbržniki, katerim je glavno rovarjenje proti državi, resno delo pa jim je deveta briga.

Ker je tamkajšnji kaplan preveč zgago delal in uganjal neslane šale, ga je ljudstvo, ker se je upiral, na ne ravno prijazen način odstranilo od shoda. Ljudstvo se je zgražalo nad tako pobalinskim obnašanjem duhovnika. Slišale so se opazke: »5 minut prej je imel Boga v rokah, sedaj pa zgago dela, stran z njim.« Ista usoda je doletela tudi klerikalnega namestnika kandidata, trgovca Miheliča.

Kot tretji govornik je nastopil g. inž. Kavčič, ki je poročal o stanju vprašanja železniške zveze Kočevje in Črnomlja z reško železnico. Podal je izčrpno zgodovino o vseh dosedanjih pripravljalnih delih, o bojih, ki so se vršili za dosego te zveze v raznih železniških odborih, o trasiranju vseh mogočih variant. Utemeljitelj je in dokazal na podlagi

Ker ni bilo v začetku nobenega slovenskega politika izven avstrijskih mej in ker je bil dr. Zupanič tudi sicer v onem času od vseh slovenskih emigrantov najbolj uvaževanja vredna oseba, je bila njemu poverjena skrb za slovensko stvar pri srbski vladi in pri Jugoslov. odboru. Tako je zastopal Slovence v začetku maja 1915 pri sprejemu deputacije Jugoslovenskega odbora pri ministru Delcaséju v Parizu in junija istega leta, ko je sprejel deputacijo Lord Crowe v imenu Sir Edvard Greya v Londonu. Pozneje sta prišla v Jugoslovanski odbor kot člana spoštovanja vredna moža dr. Gregorin iz Trsta in dr. Vošnjak iz Gorice. Zgodovina delovanja Jugoslovenskega odbora bo ob svojem času obširneje povedala, koliko in kaj so delali naši zastopniki za osvoboditev in ujedinjenje. Glavno je, da smo danes svobodni in ujedinjeni.

Dr. Niko Zupanič je rojen 1. decembra 1876 v vasi Griblje v Beli Krajini kot sin premožnega kmeta Mikota in matere Katarine, ki sta poslala l. 1887 svojega prvorojenca v šolo v Novo mesto, da postane »gospod«. No, Bog je obrnil drugače, in mesto v božo-

tehničnih študij in gospodarskih, trgovskih in ljudskih kakor tudi vojaških in državnih ozir-rov, da je najboljša rešitev zveze Slovenije z morjem čez Kočevje, Stari trg ob Kolpi na Srbske Moravice in istočasna zveza Črnogor-ja preko Vinice na Lukovdol. Ta zveza bi se tudi najbolj rentabilizirala izmed vseh variant. Kar se tiče uresničenja tega projekta, je po-udarjal g. inž. Kavčič, da bi se dala ta želez-nica financirati tudi iz rednih državnih do-hodkov, le pravih ljudi nismo poslali na dr-žavno krmilo. Ako bi bil le en Slovenec ra-dikal na vladi, bi več dosegel kot vseh 21 klerikalnih tigrov.

Vse govornike je narod z velikim zani-manjem poslušal in pritrjeval z navdušenjem njihovim izvajanjem. Na predlog tamkajšnje-ga župana Majerla je bilo soglasno sklenjeno poslati udanostno brzojavko Najvišjemu bor-cu za narodno svobodo Nj. Vel. kralju.

Na Sinjem vrhu se je vršil kot drugi javen shod ob 4. popoldne v šolskih pro-storih, ker ni bilo niti enega gostilniškega prostora, kjer bi se mogle pomestiti množice ljudstva, ki so se udeležile shoda in še ti prostori so bili premajhni. Shod bi se vršil na prostem, a je bilo premraz. V šoli, ki je bila nabito polna samih zavednih in odličnih volilcev, je shod otvoril tamošnji narodni sta-rešina iz Daljnjih njiv Mate Špehar in pred-stavil kandidata ministra n. r. g. dr. Zupaniča zbranim volilcem, kateri je nato v jedrnatih besedah obrazložil delovanje radikalne stran-ke za narod, iz katerega je izšla in povedal, zakaj in kako je prišlo do volitev, da so naj-več krivi klerikalci v zvezi z Radićem s svojim razdiralnim delom v parlamentu in končno je orisal program bodočega dela. Ob-ljubil je tudi, da bo izposloval pri vladi, da bodo imeli prednost prebivalci iz revnih kra-jev in v Ameriko.

Navzoči župan je prosil v imenu vseh vaščanov g. kandidata, da se zavzame za obubožane pogorelce, in tožil, da hoče brez-vestni župnik Jerič na oderuški način iztis-niti iz fare 12 in pol milijonov kron na za-ostali biri. Mesto, da bi duhovščina še poma-gala ljudstvu, izmzgavajo kot trgovci ode-ruhi svoje farane. G. inž. Kavčič je rekel, da bi se za celo faro ne dobilo 12 milijonov v slučaju javne dražbe.

Na shodu je bilo razpotoženje enodušno za kandidata Zupaniča, kateremu so prirejali ob odhodu prisrčne ovacije.

Na Vinici je bil ob 7. uri zvečer istega dne tretji javni shod, katerega se je istotako udeležila mnogobrojna množica ljudi preko 150.

Po kratkem nagovoru tamkajšnjega nekdanjega predsednika g. R. Maliča, je povzel

besedo kandidat Narodnega bloka minister n. r. g. dr. Zupanič, ki je razvil v krasnih be-sedah ukrepe, kako se naj resnično pomaga Belokrajini in omili njeno bedo. Predvsem je poudarjal potrebo železniške zveze z osta-lim svetom in morjem preko Vinice, katere zveza bo dala narodu novega zaslužka in povzdignilo procvit trgovine, obrti in indu-strije. Omenil je, da se da ta projekt uresni-čiti v najkrajšem času s pametno politiko, t. j. ako se vzame klerikalcem moč, da ne bodo več rogovitili, in se začne z pozitivnim delom.

Zborovalci so govornika poslušali z naj-večjo pozornostjo in soglasno pritrjevali nje-govim izvajanjem razen dveh nahujskanih orličev. Navzoči sokoli so jih hoteli odstra-niti od shoda, a g. minister n. r. Zupanič ni pustil, češ da mora dobra ideja zmagati brez nasilja. In res sta nato orla mirno nadalje prisostvovala shodu. Ker se nikdo več ni oglasil k besedi, je predsednik shoda g. R. Malič zaključil nad vse pričakovanje dobro uspeli shod in zborovalci so se mirno razšli z zavestjo, da je edini spas za Belokrajino politika Narodnega bloka.

V ponedeljek 19. t. m. sta bila shoda v Adlešičah, o katerem je poročilo v dopisih, in v Tribučah v gostilni Cvetkoviča, kjer je po-ročal kandidat g. Zupanič o političnem polo-žaju in programu dela v bližnji bodočnosti. Ker ljudje v delavnik nimajo časa, je na prošnjo vaščanov in volilcev moral obljubiti še en shod, na katerem pa bo poročal mag. phar. g. Vrankovič.

Nadaljnji sestanki Narodnega bloka.

Na Tančji gori v gostilni »pri Žganjarju« se je vršil sestanek 11. t. m. Poročal je ca-rinski posrednik g. J. Pitamic. Zborovalci so bili soglasni za Narodni blok.

V Dobličah je bil v nedeljo 18. t. m. do-bro uspeli sestanek.

Na Planini je bil sklican v ponedeljek 19. t. m. velik javni shod, ki je bil jako dobro obiskan. Shodu je predsedoval g. učitelj Za-gažen. Kot govornik je nastopil carinski po-srednik g. Jos. Pitamic. Kandidaturo g. dr. Niko Zupaniča so z navdušenjem sprejeli.

Na Rodinah je v torek 20. t. m. vrlo dobro uspel sestanek, kjer je nastopil razen g. Pitamica tudi g. Stalcer iz Konjskega hriba.

Tako so se vršili ti uspehi shodi in se-stanki po Belokrajini in novomeškem okraju, ki bodo ostali v trajnem spominu vseh zbo-rovalcev in prebivalcev, ki so vsi prežeti zavesti, da je mesto za njih kroglice pri vo-litvah le

2. (druga) skrujica, t. j. Narodnega bloka.

Kanonik kot špekulant. Zadnje dni je iz-zvala veliko senzacijo finančna afera, ki za-deva katol. duhovščino v Luzernu. Neki ka-nonik tamošnjega stolnega kapitla je brez odobravanja svojih predstojnikov špekuliral z denarjem in na ta način oškodoval kapitlji za preko pol milijona švicarskih frankov.

Klerikalni napadi. Z Gorenjskega nam piše ugleden javni delavec: Nisem pristaš radikalne stranke in tudi ne poznam osebno dr. Zupaniča. Poznam ga le iz njegovega delovanja med vojno za ustanovitev naše svobodne države, toda že to mi zadostuje, da ga cenim kot moža, ki zasluži spošto-vanje. Saj je tvegati življenje v času, ko so gospodje sedanje SLS udobno živeli iz du-najskih fondov, v katerega je posegal tudi »Slovenec«. Najbolje in najčastnejše za gotove klerikalne korifeje pri »Slovencu« bi bilo, da izginijo iz našega političnega življenja, kakor so že davno izginili oni, ki so pošiljali naše ljudi v boj proti bratom Srbom, brez katerih bi gotovo ne bilo nikdar svobode za sloven-sko ljudstvo.

Svarilo. Nedavno se je v Ljubljani pri-petil slučaj, da je pri vojaškem skladišču vo-jaška straža pozvala dve civilni osebi s kli-cem »stoj«, ker se pa dotični osebi klicu nista odzvali, je straža streljala in je pripiso-vati le srečnemu slučaju, da strelji niso zadeli. Radi tega se občinstvo opozarja, da se brez-pogojno pokori pozivom vojaških straž pri raznih vojaških objektih, ker bi se sicer mogla pripetiti nesreča. Obenem se ponovno raz-glaša, da je od prvega mraka do zore vsako-mur prepovedano približati se vojaškim skladiščem na razdaljo sto korakov ali bliže, ker morajo vojaške straže sicer postopati po svo-jih predpisih.

Gasilci in prijatelji gasilcev pozor! Pro-stovoljno gasilno in reš. društvo v Kranju priredi v nedeljo 1. februarja ob 4. uri pop. v vseh dvoranah Nar. doma svojo običajno predpustno veselico pod naslovom »Veliki gasilski ples«. Odlično sodelovanje orkestra in pevskega zbora »Nar. čitalnice« ter tam-buraškega zbora »Bratstvo« jamči za naj-večji užitek in zabavo.

Trdovratni samomorilec. V zaporu v Hebu na Češkoslovaškem je hotel trgovec, ki je sedel zaradi suma ponarejevanja ban-kovcev, na vsak način napraviti konec svo-jemu življenju. Požrl je vse mogoče, da bi se spravil na oni svet. Pa mu ni nič poma-galo, živel je še vedno. Vendar je žbolel, tako da se ga morali operirati. V njegovem želodcu so našli zdravniki med drugim 16 črepinj od steklenice, 14 kosov pločevinastih žlic, hlačno zapono, večkrat zvit kos žice in 4 zamaške. Operacija se je posrečila, in mo-žakar bo ostal pri življenju. Ni izključeno, da bo zopet poskusil samomor.

Snežni viharji v Ameriki. Ledeni vihar, imenovan »blizzard«, je divjal za praznike v zapadnem in srednjem delu Zedinjenih držav v smeri proti Atlantskemu oceanu. Ciklon je zahteval doslej 29 človeških žrtv in povzro-čil nad dva milijona funtov škode. Ubogo prebivalstvo je zapustilo vsled silnega mraza svoja slaba stanovanja in se zateklo v hotele, kjer so jih sprejeli, da ne zmrznejo. Vihar je bil tako silen, da je treščil jedilni voz brzega vlaka med vožnjo 20 metrov globoko v reko. V nekaterih mestih je padla temperatura na 35 stopinj pod ničlo.

KULUK V TURČIJI.

Turški parlament je sprejel predlog, da se v Turčiji uvede kuluk. Vse moško prebivalstvo bo moralo vsako leto delati za dr-žavo 6 do 12 dni.

Male vesti.

DUHOVŠČINA NABAVI NOVE ZVO-NOVE. Iz verodostojnega duhovniškega kro-ga izvedemo, da nabavi duhovščina še ta teden nove zvonove za vse cerkve, kjer jih še ni-majo, ker je duhovščina največ pripomogla, da jih je avstrijska vlada vzela za kanone.

POCENITEV MOKE. Kakor smo izve-deli iz verodostojnega klerikalnega vira, za-čne še ta teden prodajati moko po 4 Din litogram Gospodarska zadružna zveza in vsa klerikalna konzumna društva, ker so ti zavodi dobili pod Sušnikovo vlado ceneni prevoz moke iz Banata in ker sploh delajo z venhanskim dobičkom, ker ne plačajo sko-ro nikakega davka, da tako dobiček sedaj pravično razdelijo med konsumente.

Izplačilo avstrijskih vojnih posojil. Ka-kor izvemo z dobro poučenih klerikalnih vi-rov, začne že prihodnje dni izplačevati av-strijsko vojno posojilo vsem tistim Sloven-cem, ki so posojilo podpisali na priporočilo škofov in duhovnikov. V ta namen se pora-bijo milijonski rezervni fondi vseh klerikal-nih denarnih zavodov in gospodarskih pod-jetij, ljubljanski škof proda v to svrlo šent-vidske zavode, Jugoslovansko tiskarno in knjigarno s »Slovencem« in »Domoljubom« vred. Vsa potrebna pojasnila daje uredništvo »Slovenca« v Ljubljani. Nepriistransko mo-ramo priznati, da se stebri SLS res ne stra-šijo še tako velikih žrtv, samo, da bo stran-ka pri volitvah zmazala.

Občine odgovorne za škode povodom političnih nemirov. Zagrebške »Narodne Novine« objavljajo naredbo notranjega ministra, ki med drugim veli: »Na predlog uprave za Hrvatsko in Slavonijo z dne 1. maja 1924 odredjam, da morajo v vseh slučajih, ki vsled nemirov in z njimi spojenih pletitev in zlobnega poškodovanja posamezne osebe utrpel škodo na svojem premoženju, pa se potem krivci ali ne morejo najti ali pa nimajo premoženja, da bi se od njih izterjala odškodnina, — povrniti škodo tiste upravne občine, na katerih področju so se izgedi dogajali.« Nato navaja naredbo zakone, ki tvorijo njen temelj (iz let 1870., 1895. in 1870.) ter nadaljuje: »Potemtakem jamčijo mesta in upravne občine za škode, nastale ne samo vsled zamud zastopstev, marveč tudi odgovornih mestnih ozir. občinskih organov s pravico regresu proti krivcem, ako se le-ti kasneje ugotove.«

Zopet strahovita megla v Londonu. Mesto London je zavito v gosto meglo. Promet cestne železnice je deloma, promet avtomobilov pa popolnoma ustavljen. Na več krajih so trčili skupaj avtomobili in avtobusi. Več oseb je bilo lahko ranjenih.

Naša skrinjica je

1.

v Ljubljani!

Važen odlok za uradništvo. Finančno ministrstvo je izdalo 13. januarja komunikacije glede rokov, v katerih se imajo po členu 47. uradniškega zakona izplačevati prejemki višje stopnje temeljne plače. Finančno ministrstvo je odločilo, da velja rok, v katerega gredo in se izplačujejo državnemu nameščencu prejemki višje stopnje od dneva, ko so pretekla tri leta v nižji stopnji. Zakonodajalec namreč izrecno naglašja, da dobivajo uradniki prejemke višjih stopenj avtomatično. S tem je podana izjema od člena 106. tega zakona.

Radikalom mariborsko oblasti izjavljamo, da je od glavnega odbora potrjena lista z nosilcem Ravnikom za mariborsko oblast.

Strahovita železniška nesreča. Brzovlak zavozil v polnem diru v osebnih vlak. — 23 mrtvih in 59 ranjenih. 13. januarja je zavozil D-vlak 10 na postaji Herne na polno zaseden osebnih vlak. Jutro je bilo megleno in mračno. Izpod razvalin obeh vlakov so potegnili dosedaj 21 mrtvih in 38 ranjenih. Po zadnjih poročilih je število mrtvih naraslo na 23, število ranjenecv pa na 59. Od slednjih sta 2 smrtno nevarno, 14 pa težko ranjenih.

NEMŠKI GENERAL OBSOJEN NA SMRT.

Belgijsko vojaško sodišče je pred par dnevi obsodilo na smrt nemškega generala Von der Effa, ker so vojaki za časa vojske na njegovo ukaz podirali in sežigali hiše, tako, da je vsega skupaj uničil 64 hiš, povečini kmetijskih.

NAJMANJŠA OBČINA FRANCOŠKE REPUBLIKE.

Dvajset milj od Pariza se nahaja najmanjša občina na Francoskem, ki se imenuje Le Tartre Gaudrau. Prebivalstva ima občina vsega skupaj samo 11 oseb. Občina ne pobira nobenih davkov, nima nobene javne zgradbe, nima zdravnik in sploh nobene uradne osebe razen župana. Vse moško prebivalstvo občine

namreč 5 moških oseb, je bilo za časa vojske mobiliziranih, a so se vsi zdravi vrnili domov.

SHODI NARODNEGA BLOKA PO BELIKRAJINI IN NOVOMEŠKEM OKRAJU V PRIHODNIH DNEH:

Straža, v soboto zvečer v gostilni pri »Vintarju«.

Toplice pri Novem mestu, v nedeljo zjutraj po prvi sv. maši.

Semič, istotako.

Gradac v Belikrajini, istega dne popoldne ob 2. uri.

Uršna sela, istotako.

Črnomelj, istega dne zvečer.

Stiče, istotako.

Umetniška priloga — slika kandidata nar. bloka

g. dr. NIKO ZUPANIČA (autotiplja)
je morala iz tehničnih ozirav izostati. Priložimo jo v prihodnji številki.

Cenji naročnike, čitatelje in prijatelje opozarjamo na oglas »Ljubljanske posojilnice« d. z o. z. Ljubljana, Mestni trg. Zavod se prav lepo razvija ter ga toplo priporočamo.

Knjižico »Iz torbice belokrajinskih palčkov«, katero je zbral in ilustriral g. Albin Čebular, tajnik belokranjske podružnice

Slov. plan. društva, je izdala ta sama podružnica Slov. plan. društva, Narodne belokranjske pesemce, ki so tu zbrane, so pravi mile in živahne. Iz vseh se zrcali nepokvarjenost in priprostota Belokranjcev. Odkrivajo narodno dušo in običaje.

Prava slast je in zabava to knjižico prebrati, kdor jo v roke vzame, ne more jej niti, dokler jo ne prečita vso. Verzi se zlikovajo eden v drugega, da se niti ne opazi n. pr.

Siva vrana

kam krevljaš?

— Na Zajčji vrh

po par klobas. —

Če jih prodaš —

domu ne znaš,

če jih pa sneš —

domu ne smeš.

Gospodu Čebularju moramo biti Slovenci hvaležni, da se je potrudil, da je zbral ta narodni zaklad, ki bi drugače gotovo zapadel pozabljivosti.

Knjižico priporočamo vsakomur, kdor si jo nabavi, bo z užitkom, ki ga bo imel s knjigo, bogato poplačan.

Naša skrinjica je

2.

na Kranjskem!

Tudi ameriški Jugoslovani za Nar. blok.

Ostra obsodba drja Trumbića in Stjepana Radića.

Velika narodna organizacija Jugoslovov Južni Ameriki »Jugoslovenska narodna obrana« je poslala »Riječi« brzojavko, ki pravi:

Jugoslovenska narodna obrana konstatira, da nekateri elementi, prožeti sužnjanskega duha, s pomočjo domačih in tujih zavratnih sil skušajo rušiti državo, zgrajeno po načrtu naših najboljših mislecev ter na kostih milijonskih žrtev našega naroda. Obžaluje, da se mnogi prepričani Jugoslovani, ozlovoljeni vsled nedostatkov uprave, ne postavijo v bran proti temu destruktivnemu delu ter doprinašajo, kljub svoji najboljši volji, k rušenju države. Najstrožje obsojajo človeka, ki je bil predsednik Jugoslovenskega odbora in državnega edinstva užival največje zaupanje, da se je izneveril tej ideji, ter da se poteguje

za Radića in druge rušitelje. Pozivljamo svoje brate, da pri volitvah pomorejo ideji narodnega in državnega edinstva do končne zmage s tem, da glasujejo za kandidate, ki zavračajo vsak separatizem ter bodo privedli edinstvo naroda potom ravnopravnosti vseh treh plemen do zmage.

Obnavljajo vernost in vdanost jugoslovenskemu kralju.

Podpisi: Pasko Baburizza, predsednik; Lonis Mitrovič, Franjo Petrinović, Karlo Huber, Andrej Svilokos, odborniki.

Izjava Jugoslovenske narodne obrane proti Trumbiću je tem pomembnejša, ker je baš ta organizacija bila glavni finančni podpornik dela Jugoslovenskega odbora za časa vojne.

Sv. Oče obsoja vmešavanje duhovščine v politiko.

Papežev državni tajnik kardinal Gaspari je izročil našemu vatikanskemu poslaniku dr. Smolaki odgovor Sv. Stolice na verbalno noto jugoslovenske vlade glede zlorabe cerkve in vere s strani politikujoče duhovščine.

Sveta Stolica izjavlja: Sv. Oče odločno obsoja zlorabo vere in cerkve v strankarsko-politične svrhe. Vlačenje politike v bogoslužje in v duhovniška opravila sploh ni le protivno vzvišenemu smotru vere in edino le Bogu posvečenemu svetemu kraju odnosno obredu, kakršna sta cerkev in služba božja, temveč škoduje tudi bitnim interesom katoliške cerkve, katere verniki naravno ne mo-

rejo biti pripadniki ene in iste politične stranke. Ravno tako smatra sv. Oče vsako vmešavanje katoliške duhovščine v strankarsko-politične borbe za nedopustno. Sveta Stolica je povodom sličnega slučaja v Italiji zavzela svoje stališče s posebno okrožnico sv. Očeta italijanskim škofom, katere predpisi bi po njeni izjavi morali biti mutatis mutandis merodajni tudi za Jugoslavijo. Katoliški duhovnik ne more delati razlike med verniki ter se pregreši proti vzvišenosti svojega poklica, ako se spušča v strasti strankarskih borb. Najmanj pa ima katoliška cerkev interes na tem, da nieno duhovništvo podpira ali pro-

pagira ideje, ki so protivne osnovam narodne in državne misli. Močna in konsolidirana jugoslovenska država je po mnenju Sv. Stolicе najjačja zaščitnica tudi katoliške cerkve.

Papeževemu nunciju v Beogradu so dana navodila, da opozori katoliški episkopat na odločno željo sv. Očeta, ki hoče, naj se katoliška duhovščina z največjo predanostjo povrne v cerkev ter zapusti opasna pota strankarsko-političnega delovanja.

Z ozirom na izjavo Vatikana glede strankarsko političnega udejstvovanja katoliške duhovščine bo vlada prihodnje dni storila nekatere važne ukrepe. Proti duhovnikom, ki se bodo proti izrecni prepovedi papeža postavljali v borbi proti državi in narodni ideji bo vlada izvajala primerne konsekvence. Kot povsem nedopustno smatra vlada med drugim, da so v nekaterih krajih duhovniki se spozabili celo tako daleč, da so prevzeli vlogo čuvarjev škrinjic pri volitvah.

Zabavni kotiček.

Politični Miklavž 1924.

Uvaljen Isus i Marija!
in peklenska republika!
Miklavž s spremstvom v parlament drvi,
Tam Korošca, Spaho in Radića zasači
Te možicelne brž vkup zbere
In jim pošteno levite bere.
Ko Korošec ni znal moliti,
Spaho ni hotel vinca piti
In Radić ni maral govoriti:
Miklavž brž parkeljna pokliče
in pa vse druge njegove hudiče.
Ko njihove kremplje so poskusili,
Hitro so vsi trije popustili:
Korošec je znal naenkrat lepo moliti,
Spaho je moral najbolje vino piti
In Radić tudi pošteno govoriti.
Toda vse to jim ni nič pomagalo,
Hudičevo zborovanje jih je v koše pobralo.
Morali so vsi trije na volišče,
Kjer jih Davidović že išče.
Tam bodo vsi zaslužen kazni dobili,
K'tero so pošteno zaslužili.

Idur.

Vinica.

Pod vinskimi goricami vasica,
Zelo raztresena po kraškem svetu,
Ni bila zidana v enem letu,
Poleg stoji grobišče in cerkviča,
Tej stari vasi pravimo Vinica,
Kdo more znati kdo prebival je tu?
In kaj bode v bodočnosti še-tu?
Ali izvedla se bo kdaj resnica?
Kaj bilo je tukaj v časih davnih,
Kaj mi za staro zgodovino damo,
Če le imamo nekaj mož sijajnih.
Toda resnica je in dobro znamo:
Tu zibelka tekla več mož je slavnila,
K'terih imena že dobro poznamo.

Idur.

Žid v raj.

Domneva se, da more priti tudi žid v nebesa, če je bil na zemlji dober in pošten. Tako je prišel tudi Rozenberg v raj. Ali kako se je Bog pokesal, ko ga je sprejel. Stari R. mesto da bi mirno sedel kakor angeli in užival nbeško radost, je oblazil vse kote, se briga za vse stvari. Tu je vprašal, ali so stopnice iz zlata, tam ali je obleka angelov iz čiste svile, zopet tam ali imajo bukve, iz katerih prepevajo svetniki slavo božjo, starosko vrednost. Bog ni vedel, na kak način bi se ga znebil. Tu mu pride na pomoč sv. Peter, ki mu pravi, da naj to prepusti njemu. Drug dan je grmelo. Brž pride žid vprašat, kaj se godi zunaj. Sv. Peter pravi: dražba.

Komaj to žid sliši, zbeži skozi vrata iz raja, ne da bi počakal, da bi mu sv. Peter sam odprl vrata.

Ukanjen tat.

V Ameriki pride tat v prodajalno kupit nekaj volne. Ko je bila volna stehtana in potisnjena v vrečo, gre trgovec po drobiž.

Tat, misleč, da ga nihče ne vidi, porabi priliko, izmakne velik kos sira in ga dene v vrečo.

Toda trgovec je videl vse in ko daje možu drobiž, prime vrečo in vzklikne: »Prav za gotovo sem se moral zmotiti.«

»O, ne,« pravi mož, »prepričan sem, da se niste.«

»No, dobro,« odgovori trgovec, »saj lahko vrečo še enkrat prav stehtamo,« in po-

loži vrečo na tehtnico. »Vidite, pravi, saj sem rekel, zmotil sem se skoraj za dvajset funtov. Toda če nočete toliko volne, jo lahko nekaj ven vzamem.«

»Ne, ne,« pravi tat, ki se je bal, da ne bi sira našli, »vzamem vse,« in plača rajši za svoj sir visoko ceno za volno.

Zvit slepec.

Slepec je skril petsto funtov v kot svojega vrta.

Njegov sosedi, ki je videl, kam je položil denar, pride ponoči in ga vzame.

Ko je slepec pogrešil denar, je začel sumiti, da ga je morda sosedi vzel.

Premišljal in premišljal je dolgo časa, kaj bi storil, da bi dobil denar nazaj.

Nazadnje se mu je zazdelo, da je prišel na pravo misel.

Sel je k sosedu in mu je med drugim zaupal tudi skrivnost, da ima kakih tisoč funtov in da jih je petsto že zakopal na varnem prostoru. Nadalje mu je povedal, da hoče ostalih petsto zakopati k že zakopanim.

Sosedi mu je prav krepko prigovarjal, naj stori tako, kajti zakopan denar je najbolje spravljen.

Ko je pa slepi mož odšel, gre sosedi brž položiti ukradeni denar, kjer ga je našel, upajoč, da bo tam kmalu dobil tisoč funtov.

Pa se je grdo zmotil. Slepi mož je šel tja, kjer je bil zakopal denar, toda namesto da bi položil v jamo petsto funtov, je pobral denar, ki mu je bil ukraden, in vzkliknil: »Dostikrat slepi ljudje več vidijo, nego drugi na obe oči.«

Volilci! Vsi za Nar. blok!

Dopisi.

Adlešiči. Lepo uspeli shod je imel srezki kandidat dr. Zupanič dne 19. t. m. v Adelaide v prostorih gostilničarja Rade Verlinića. — Graščak Peter Rauh je v lepih besedah pozdravil g. kandidata prosil navzoče naj pazljivo slede izvajanjem, da se morejo po lastnem prevdanku odločiti za to ali ono stranko. Po obrazložitvi političnega in gospodarskega položaja naše države, je g. minister n. r. dr. Zupanič pridobil si največje zaupanje pri volilcih. V imenu Bojancev je govoril njih vodja Stevo Verlinić in učitelj Živojnović. Na shodu je bila sprejeta soglasno resolucija, ki jo prinašamo na prvi strani.

»Srečna Savinjska dolina.« Gospod urednik, Vi si ne morete predstavljati, kakšen strah da imajo sleparji SLS pred napredno Savinjsko dolino. Pri zadnjih državnoborskih volitvah je kar migljalo farovških pri-ganjačev, kateri so ljudem obljubljali ter slikali deželo, kjer se bode med in zlato cedilo, če bodo pripomogli do zmage SLS. Ubogi ljudski sleparji se niso zavedali, da bode njihova podla laž tako kmalu obrodila sad. Sedaj si pa ti dolgojezičniki nikamor ne upajo prikazati. Seveda imajo popolnoma prav, kajti med zavedne Savinjčane, naj se nikar ne prikažejo sleparji slovenskega ljudstva. Svetujemo jim še v zanaprej, da nas ne hodijo dražiti, kajti savinjska kri kmalu zavre proti takim sleparjem, katerim je le za lastni dobrobit, za ljudstvo pa jim je toliko mar kot za blato, katero od čevljev odpade. Prosimo pa naše kandidate in govornike, da nas Savinjčane pridno obiskujete, kajti le v Vas in v naši nepremagljivi Narodni radikalni stranki smemo pričakovati zares treznega in premišljenega delovanja za našo milo domovino. Savinjčani! Dne 8. februarja se strnimo vsi pod zastavo naše Radikalne stranke ter od-

korakajmo na volišče, kjer bomo odločno pokazali nasprotnikom, da je v nas nepremagljiva moč. — Savinjan.

Bela Krajina. Petrova vas je bila do sedaj globoko vdana Nemanicu, ker je bila v upu, da bo vsaj sedaj, ko je klerikalna stranka na površju, izvojeval kaj v dobrobit občine, pa glej ga spaka — tisti, ki je pri koritu, je dokler more, potem pa kinkne v njega in zadremlje sanjajoč o nebesih... Pa je prišel Korošec, prav zadnji čas, dregnil Nemanica in mu je rekel: »Hej, ne vidiš, da smo že vse pojedli, in pobrali zadnje krajarje! Urno si napni jermena na čevlji in na agitacijo! Minute so štete, drugače, veš...« Res, žalostno je, če pomislimo, da so taki na vladi. Ali nimamo več ljudi, kateri se bodo pobrigali za nas, Belokranjce? Da, imamo jih, zatorej z njimi! Gospod Zupanič iz Gribej je; njega bomo vsi volili! Petrovljani, naša skrinjica je druga!

Iz Žužemberka. Dne 17. januarja nas je obiskal naš kandidat in rojak gosp. dr. Niko Zupanič. Živo se je zanimal za naše razmere in gospodarsko bodočnost našega okraja. Obljubil nam je, da bode takoj, ko pride kot poslanec v Beograd, obrnil vso svojo pozornost na naš okraj, zlasti na to, da odpomore bednim razmeram tukajšnjega prebivalstva. Opozorili smo ga, da je trasirana nova železniška proga sedaj tako, da bi ostali občini Žužemberk in Zagradec oddaljeni več kilometrov od nje in bi vsled tega bile zopet zapostavljene za vse večne čase. Podal se je na lice mesta in prepričal na lastne oči, da se nam dela v tem oziru očitna krivica in da bi bila tudi občina Dvor vsled tega občutno prizadeta. Povdaril je, da se mora takim razmeram posvetiti takoj vsa pozornost in

da bode on porabil ves svoj vpliv v Beogradu, da se ta krivica popravi in ta železniška proga izpelje čez Žužemberk, kar je za ta okraj največje važnosti. Pa če tudi Puceljnov »Kmetijski list« tako nesramno napada našega kandidata g. dr. Zupaniča, nas ne bode nikdar več prevaril Pucelj s svojimi praznimi frazami. Mi bodemo kljub temu oddali dne 8. februarja vse naše kroglice v 2. skrinjico za našega kandidata g. Zupaniča!

Peterokokorel.

Bela Krajina. Talčji vrh. Ob zadnjih volitvah se nam je Nemanič prav nedolžno lagal v obraz — in mi smo seveda verjeli; verjeli smo pa le takrat, sedaj pa nečemo sploh nič več slišati o njemu! Kaj nam bo odpiral bukve in bukvice, ko vidimo, da je vse skupaj laž. Okoli »Domoljuba« so zbrane tudi same take uboge pare. »Domoljub« ne sme več izhajati — ustavljen je! Prav, da so že enkrat zapečatili klerikalcem usta; resnica mora biti in nič drugega! Z njim je tudi zapečaten Nemanič! Le naj gre domov za peč premišljevat grehe in obujat kes! Naš rojak, dr. Niko Zupanič, Belokranjec, bo storil za nas, kar drugi niso hoteli. On dela le za dobrobit domorodne Belokrajine, zato homo volili njega — druga skrinjica. Dr. Zupanič zaupamo! Vsakemu volilcu se morajo odpreti oči! Klerikalci obtekajo in vlačijo okoli napol zaspanega Nemaniča: »Eto vam

prvoboritelja za autonomijo!« — polomijo — blamažo SLS, katera se izgovarja in praska za ušesi, da jo je tako polomil njih brat Radič. Nobena žauba ne pomaga več, gg. klerikalci in Nemanič, mi bomo kandidirali za g. dr. Zupaniča.

DOM. ČEBIN TRGOVINA S KURIVOM LJUBLJANA

WOLFOVA ULICA 1, II. NADSTR.

Cekovni račun št. 13.906.

Brzjavlj: DOCEBIN - Ljubljana.

ZALOGA PREMOGA

iz vseh slovenskih premogovnikov:
la angleškega premoga,
la domačega in angleškega kovaškega premoga,
la angleškega koksa.

DRVA, OGLJE.

RAZPOŠILJALNICA kovaškega premoga in koksa na drobno.

SKLADIŠČA: Kolezijska ulica 20 in Metelkova ulica 19.

!!! NAJCENEJŠI NAKUPNI VIR!!!

Razne vesti.

Prava lenoba.

Mlad farmer (= najemnik zemlje, kmetovalec) je šel ob košnji gledat, kako očetovi ljudje delajo, in je videl, da nekateri kosci spe, namesto da bi delali. — »Kaj je to?« zavpije: »Ker ste tako leni, dam tistemu, ki je najbolj len, krono (= četrtna funta šterlingov).« — »Jaz!« zakriči najbližji in se pretegne. — »Na, torej,« reče mladi mož in mu ponuja denar. Toda leni delavec ga ne vzame, temveč prekriža roke in reče: »Prosim, gospod, bodite tako dobri in vtaknite mi krono v žep!«

Kako morajo biti paketi zapečateni. Prišlo se je, da so bili poštni paketi, ki niso bili zapečateni z voskom, svincem ali z vinjetno, oplenjeni, in sicer na ta način, da je tisti, ki je to storil, odvezal vrvco, odvil pošiljko in vzel iz nje del vsebine, potem pa pošiljko spetno zopet zavil in povezal, da se ni poškodovala niti zavojna tvarina, niti vrvca in da so oplenitev opazili skoraj vselej šele na izdajni pošti. Da se to prepreči, je ministrstvo pošte in brzjava odredilo, da se morajo vse pošte pri sprejemanju paketov, tudi navadnih, strogo ravnati po določilih čl. 27, točke VI, X in XIII. pravilnika I. del. Potemtakem mora biti vsak paket tako zaprt, da se vsebina ali pa tudi samo del vsebine ne da vzeti iz njega, ne da bi se vidno poškodovala zavojna tvarina ali pečati. Paketi, katerih vrednost je označena z manj ko 600 Din (semkaj spadajo tudi paketi brez označene vrednosti), morajo biti povezani z vrvco brez vozlov, konca te vrvce pa morata biti zapečatena z voskom, svincem ali z vinjetno. Ni pa treba pečatiti paketov, ki so naštet v točki X in v drugem odstavku točke XIII omenjenega člena, čijih označena vrednost je manjša od 600 dinarjev. Paketov, ki bi ne bili opremljeni po teh predpisih, pošte ne smejo sprejemati, ker bi sicer prevzale odgovornost za vse posledice.

Konec petroleja in nafte.

Voda, veter in solnce — novi viri energije.

O tem vprašanju govori nova knjiga znamenitega švedskega učenjaka, ravnatelja Noblovega instituta, Svante Arrheniusa. Vprašanje o zaloga premoga in nafte je v resnici najbolj pereče, ker so od njega odvisni vsi uspehi naše civilizacije. Zadnji mednarodni geološki kongres v Torontu leta 1913. je cenil svetovna ležišča premoga v globini do 1800 metrov na 7 bilijonov ton, od katerih odpade 68.9 odstotkov na Ameriko, 17.3 na Azijo, 10.6 na Evropo, 2.4 na Avstralijo in 0.8 odstotkov na Afriko. To število je treba znižati za 25 odstotkov z ozirom na izgube pri kopanju, prevažanju in tudi glede na neugodno lego nekaterih premogokopov v deželah, kjer vlada velika vročina nad 70 stopinj Celzija. Sedanja poraba premoga znaša 1.2 milijarde ton letno in stalno narašča. V teku zadnjih deset let se je pokurilo več premoga nego v vsej starejši dobi skupaj. Z ozirom na to ne izgleda kot pretirana trditev, da bodo vsi premogokopi v 500 do 600 letih izrabljeni!

Se slabše je z nafto, katere zaloge bi zadostovale pri sedanjih porabi za 60 let. V Ameriki, kjer se porabi dvakrat več nafte nego v ostalem svetu, je njen konzum narastel do sedaj letno za 25 odstotkov. Če se ne posreči najti novih petrolejskih vrelcev, bodo torej vse zaloge nafte porabljene že proti koncu dvajsetega stoletja. Vsi avtomobili, motocikli, letala, večina parobrodov in vsi Dieslovi motorji bodo morali takrat v ropotarnico.

Ti žalostni izgledi nas silijo iskati nove zaloge energije. Pred vsem pridejo v poštev zaloge »belega premoga«, t. j. moč padajoče vode. Če bi bili izrabljeni vsi slapovi, reke in jezera, bi imela Azija 236 milijonov konjskih moči, Afrika in Severna Amerika pa po 160 milijonov, Južna Amerika 94, Evropa 65 in Avstralija 30 milijonov. Izmed posameznih

dežel so na prvem mestu Združeno državo s 100 milijoni konjskih moči, potem pa Kanada 26, Norveška 13, Francija 7 in Švica 6.7. Toda vse vodne moči zemeljske oble bi mogle kriti samo 60 odstotkov sedanjih potrebščin energije.

Veliko več energije nudi veter, ki bi lahko nadomestoval efekt, ki ga dosegamo s premogom, nafto in vodo. Toda tako daleč še nismo, da bi mogli izkoriščati veter. Isto velja tudi za solnce in morsko klimo, kjer še nismo prišli niti do začetnih poizkusov. Če se nam kdaj posreči »ujeti solnce« — bodo na mah rešena vsa vprašanja prometa in kurjave.

Kar ne veš, vprašaj

UNIVERZALNI INFORMATIVNI BIRO

„ARGUS“

BEOGRAD, Knez Mihajlova ulica 35

(Pasaž Akademije Nauke).

Telefon 6-25.

Gospodarstvo.

Vprašanje kreditov za male obrtnike. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je prejela od filijalke Narodne banke v Ljubljani obvestilo, da sme filijalka v zvezi člena 24 bančnih pravil o kreditiranju in eskontiranju dovoliti malim obrtnikom menično posojilo, katero sme znašati za enega obrtnika največ 5000 dinarjev. Posojila so namenjena malim obrtnikom in se bodo dajala le proti menici s tremi podpisi. Za ta maloobratna posojila je pri filijalki v Ljubljani razpoložena vsota pol milijona dinarjev pri filijalki v Mariboru pa 300.000 dinarjev. Posojilo morejo dobiti samo obrtniki, ki so najmanj tri leta samostojni. Prosilcem se bo obrniti s pismeno prošnjo na pristojno bančno podružnico. V prošnji je navesti oznako obrta in od kodaj se obrt izvršuje, popis premoženjskega stanja, zakaj se potrebuje zaim in v kolikem znesku, nadalje imena onih, kateri sodelujejo pri menici. Prošnjo je vložiti obrtniku potom svoje zadrage. Zadrage pošljejo prošnjo s svojo izjavo trgovski in obrtniški zbornici, katera predloži prošnjo Narodni banki. Mnenje zadrage in zbornice je samo informativnega značaja. Eskontni odsek pri podružnici Narodne banke temeljem svojih informacij odloči o tem, ali se da kredit ali ne. Ako je kredit odobren, pozove podružnica prosilca, da vloži menico, katera ne sme biti

**Prave originalne
opalografske potrebščine
radi zboljšanja valute
po znižanih cenah**

samo pri

Franc Bar, pisalni stroji

Ljubljana, Cankarjevo

nabr. 3 Telefon 407.

daljša nego 92 dni. Poleg posojiljemalca treba še dva podpisa. Menice bo odplačati v treh enakih trimesečnih obrokih, računajoč od prvotne vsote. Novo posojilo se ne da, dokler ni odplačano popolno prvo posojilo.

Naša lesna industrija.

Jugoslavija šteje med pokrajine, ki so najbolj gozdnote. Gotovi deli naše kraljevine, kot n. pr. Bosna in Hercegovina, imajo največ gozdov v Evropi.

Od celotne površine 22.000.000 ha znašajo gozdovi več kot sedem milijonov ha. — Porazdeljeni so na sledeči način.

Bosna-Hercegovina	2.350.000 ha
Srbija	2.070.000 »
Hrvatska-Slavonija	1.300.000 »
Slovenija	680.000 »
Dalmacija	370.000 »
Črna gora	220.000 »
Vojvodina	100.000 »

Malo več kot polovica gozdov je v posesti države, ostali so v zasebnih rokah.

Lesna industrija je danes ena najbolj organiziranih in prospevajočih jugoslovenskih industrij.

Leta 1923. je izvozila 1.275.050 ton v vrednosti 1580 milijonov dinarjev, kar znaša peti del vsega izvoza. Lani pa so številke tako narastle, da so prekosile vsa pričakovanja.

Pred vsem izvažamo les v Italijo, Madžarsko in Grčijo, vendar pa je naš glavni odjemalec Italija, ki nam jemlje dve tretjini izvoženega lesa. Zanimivo je, da smo v prvih šestih mesecih lanskega leta uvozili iz Italije laškega blaga za 317.984.776 Din, a nvozili vanjo za 600.693.645 Din lesa.

Les se vozi v Italijo preko Postojne, Reke, Sušaka, Šibenika in Gruža. Zanimati nas pa mora, da spravlja Italija precejšen del jugoslovenskega lesa v druge sredozemske dežele, predvsem v Španijo.

Madžarska je na drugem mestu odjemalcev jugoslovenskega lesa. Predvsem uvažajo les za kurjavo, železniške prage in trd les. Grčija stoji na tretjem mestu, uvažajo predvsem gradbeni les in les za kurjavo.

V Francijo izvažamo predvsem trd les: hrastove hlode in doge. V francoskem lesnem uvozu smo na prvem mestu.

Švica dobavlja od nas predvsem les za kurjavo in le malo trdega lesa. Izvoz lesa v Nemčijo je minimalen. — Med manjšimi odjemalci lesa so: Egipt, Anglija, Alžirija, Argentina, Nizozemska, Tunis in Maroko.

Splošno vlada mnenje, da je naša lesna trgovina ustaljena in da se bo še močno razvijala.

Stanovanje,

obstoječe iz 1 sobe in kuhinje, po možnosti v sredini mesta, išče mirna stranka. Ponudbe pod „Mirni dom“ na upr. lista. V ponudbi naj bo navedena tudi cena in event. odškodnina.

Mesečno sobo,

neopremljeno, v mestu ali pa tudi na periferiji mesta, išče za takoj odnospo za 1. februar privatni uradnik. Cenjene ponudbe pod „Nagrada“ na upravo lista.

Najpopolnejši

Stoewer šivalni stroj

s pogrezljivim transporterjem (glateljic). Z odnosnim premikom, je pripravljen za štepanje, vezenje ali šivanje.

LUDOVİK BARAGA,

Ljubljana, Šelenburgova 6/l.

15letno jamstvo!

15letno jamstvo!

Pozor! Manufakturna trgovina Pozor!

MARIJA ROGELJ, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 26.

Poleg Kolodvorske ulice.

Vljudno priporoča svojo bogato zalogo štofov, cajgov, cvilhov, belo in rjavo kotenino, zefir, oxford, klot, šifon, belo in rjavo za rjuhe, odeje, rute, kravate in drobnarijo. Velika izbira blaga. Cene znatno nizke!

Originalne potrebščine za

OPALOGRAPH

(Fixat, Preservat)

dobite edino pri

Lud. Baraga, Ljubljana.
Šelenburgova ul. 6/l.

Popolnoma varno naložite denar v Ljubljansko posojilnico

registrovano zadrugo z omejeno zavezo v Ljubljani

Mestni trg šte. 6

ki ima že

nad 10.000.000 Din jamstvene glavnice.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestule najugodnejše.